

<Article>

Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.

Josep Gustems, Eugènia Arús, Olga González, Susana Tapia, M. J. Fernández, Laia Cladellas

Data de presentació: 08/09/2010

Data d'acceptació: 17/05/2011

Data de publicació: 01/07/2011

//Resum

Aquest estudi pretén esbrinar la coherència de la formació rebuda pels mestres d'educació musical que han estudiat a la UB respecte als requeriments necessaris per a la seva inserció laboral. S'ha dut a terme un estudi descriptiu ex post facto per enquesta que ha donat com a resultats un perfil definit de titulat que indica un alt grau d'inserció laboral i un temps d'espera mínim, principalment a les escoles públiques i mitjançant oposicions o borses d'interins. Aquests mestres estan satisfets de la seva feina, i la motivació per aprendre, la capacitat de treball, la comunicació oral, la vocació, la responsabilitat o les habilitats socials són algunes de les competències professionals que creuen que han estat determinants a l'hora de ser contractats. Per tot això es conclou que les persones que han cursat els estudis de Mestre d'Educació Musical de la UB tenen un alt grau d'inserció i satisfacció laboral, i que la formació inicial coincideix en gran part amb les competències de la professió detectades en aquest estudi.

//Mots Clau

Titulat; educació musical; inserció laboral; formació de mestres; mestre.

// Referència recomanada

Gustems, J.; Arús, E.; González, O.; Tapia, S.; Fernández, M.J.; Cladellas, L. (2011) Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral [En línia] *REIRE, Revista d'Innovació i Recerca en Educació*, Vol. 4, núm. 2, 25-39. Accesible a: <http://www.raco.cat/index.php/REIRE>

// Dades dels autors

Contacte: Josep Gustems; Director del Departament de Didàctica de l'Expressió Musical i Corporal, Universitat de Barcelona; jgustems@ub.edu

Eugènia Arús: mearus@ub.edu; Olga González: ogonzalez@ub.edu, Susana Tapia: stapia@ub.edu; M. J. Fernández: mjfernandez@ub.edu; Laia Cladellas: laia.cladellas@ub.edu. Facultat de Formació del Professorat, Universitat de Barcelona.

1. Introducció

En el moment actual, la convergència europea ens mena a la revisió dels continguts dels estudis superiors per adaptar-los al marc de l'EEES. En aquest sentit, la majoria del professorat de Didàctica de l'Expressió Musical de la Universitat de Barcelona ha iniciat un procés d'innovació docent dels continguts dels plans docents de les matèries pròpies de l'àrea. Per altra banda, la implantació del grau en els estudis de Mestre implica també una adequació dels continguts a la nova realitat educativa. Per tot això, hem cregut interessant iniciar una investigació que ens permeti diagnosticar els punts forts i dèbils de la formació específica del nostre alumnat un cop han finalitzat els estudis i s'han d'enfrontar al món laboral, per tal de proposar línies i àmbits de formació permanent en forma de cursos, postgraus, màsters, etc. Coincidim així amb Jaramillo, Giraldo i Ortiz (2006) quan diuen que el titulat actua com a «filtre», ja que és qui absorbeix les exigències del medi, les processa i expressa a la comunitat acadèmica, esperant que aquesta comunitat s'apropii de les mesures correctives per enfocar l'educació cap als requisits de la societat.

Per una altra banda, la UB i el seu professorat estan interessats a garantir la qualitat dels estudis que imparteixen, ja que indirectament la societat avalua la seva qualitat docent mitjançant les competències i qualitats dels titulats. No és estrany, doncs, que les agències d'acreditació hagin contribuït a aquesta tendència, en modificar el centre d'atenció dels indicadors de reputació de la qualitat institucional cap als indicadors d'efectivitat de l'ensenyament (Cabrera i Weerts, 2003). La necessitat d'optimitzar l'ocupabilitat i propiciar la inserció professional dels estudiants universitaris requereix l'obtenció i l'anàlisi detallada de la realitat en què ens trobem. Els estudis de titulats aporten dades molt rellevants de les quals normalment no disposen els agents amb possibilitat de prendre decisions posteriors, que determinaran els futurs plans d'estudis (Ventura i Martínez, 2005). Tots els membres d'aquest grup de recerca estan vinculats professionalment a la formació inicial de mestres, i més concretament en l'àmbit de l'educació musical. La vinculació de molts d'ells amb el pràcticum de la titulació ens ofereix l'oportunitat de poder-nos aproximar no només als estudiants que estan acabant els estudis, sinó també al món professional que els acull. La majoria dels membres del grup tenen una àmplia experiència en la formació permanent, tant en col·laboracions amb l'ICE de la UB com amb altres ICE i institucions educatives. També han dut a terme diverses experiències sobre temes afins¹. Aquest estudi ha estat finançat amb un ajut de la Universitat de Barcelona mitjançant la convocatòria d'ARCE 2009 (Agrupació de Recerca en Ciències de l'Educació) i de REDICE 2009.

L'augment d'estudis sobre titulats universitaris als Estats Units es pot atribuir a la demanda que a l'educació superior hi hagi avaluacions, rendició de comptes i que es duguin a terme recerques centrades en el mercat. Això succeeix sobretot a les universitats públiques, on l'opinió dels legisladors i contribuents té força per assegurar que l'educació superior porti beneficis socioeconòmics als seus estats i comunitats (Cabrera i Weerts, 2003).

¹ Es pot veure en la fitxa del grup: <http://www.ub.edu/pdggpro/Recerca/Grups/GREMI.htm>

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

La qualitat i efectivitat institucional es pot avaluar basant-se en el que els titulats universitaris aconseguen en els anys posteriors a la seva titulació (Cabrera i Weerts, 2003). Especialment en les institucions del sector privat, els titulats són considerats un suport per a tota la vida: fan de relacions públiques respecte al reclutament d'estudiants, protegeixen els interessos de la seva *alma mater* en la comunitat i en els esforços governamentals i, més concretament, constitueixen una font d'ajuda econòmica continuada mitjançant donacions puntuals o periòdiques.

Serracant (2005) comenta que la generació actual de joves catalans és la més ben formada de la història de Catalunya; al mateix temps, però, diversos estudis ens indiquen que els llocs de treball disponibles no permeten aprofitar aquest potencial. El desajust entre la formació rebuda i l'ocupació s'ha convertit en un problema social important en un moment en què la inversió en educació, d'una banda, i el dinamisme i els canvis en l'economia, de l'altra, són més grans que mai. Els empresaris intenten contractar sempre els treballadors més productius. Un dels indicadors més fiables de què disposen és la titulació, ja que se suposa que els treballadors més ben formats seran també els més productius.

Podem definir *ocupació* com el conjunt de tasques d'un mateix treballador que requereixen una sèrie de competències. Un treballador està qualificat per fer realitzar la seva ocupació quan posseeix les competències que aquesta ocupació requereix; està sobrequalificat quan té més competències de les necessàries; i està infraqualificat quan en té menys. En la realització correcta d'una ocupació sovint hi intervenen altres aspectes, com ara l'experiència, les actituds i la personalitat (lideratge, capacitat de treballar en equip o sota pressió, etc.), certes habilitats (informàtica, idiomes, expressió oral, etc.) o la capacitat física, entre d'altres. La sobrequalificació afecta els joves de manera especial: concretament, les dones joves són el col·lectiu més afectat per aquest fenomen².

En el món canviant on vivim es requereix una formació permanent al llarg de la vida de la persona (*lifelong learning*), una *formació continuada* que proporcioni els coneixements i competències necessaris per fer la persona més competitiva personalment. Aquesta formació es desenvolupa en contextos formals (estudis reglats i formació inicial), no formals (formació continuada i formació ocupacional) i informals (oci, vida, comunitat, treball quotidià, etc.). Aquesta formació es pot desenvolupar de manera *presencial* (assistint a institucions públiques i privades, organitzacions, confederacions, empreses, centrals sindicals, etc.), *semipresencial* (part presencial i part a distància), *a distància* (via noves tecnologies), o bé mitjançant *formació-treball* (alternant i simultaniejant formació amb treball) i autoformació (Rodríguez et al., 2008).

² Segons Serracant (2005), l'any 2004 la mitjana d'anys de sobrequalificació amb relació a l'ocupació era d'1,3 anys de mitjana (2 anys en joves de 16-29 anys, i 1 any en adults de 30 o més), amb oscil·lació entre homes (1,7 anys) i dones (2,4 anys). No s'han trobat dades més actualitzades.

2. Objectius

Aquest treball vol fer una anàlisi dels requeriments i característiques de la inserció laboral dels mestres d'Educació Musical de la UB.

Per fer-ho hem definit com a objectius generals:

- Analitzar la inserció laboral dels titulats en Mestre d'Educació Musical de la UB durant els darrers tres cursos (2005-06, 2006-07 i 2007-08).
- Analitzar les condicions i circumstàncies dels titulats que treballen en educació musical.

3. Metodologia

3.1. Selecció del model investigador

Per assolir l'objectiu d'aquesta investigació es va plantejar un estudi descriptiu ex post facto per enquesta, entenent que seria la millor manera d'aconseguir conèixer la realitat i poder avançar propostes de canvi. Aquest model investigador és avui àmpliament emprat en el camp de les ciències socials, especialment quan un estudi pretén descriure un fenomen, com és el cas dels estudis de titulats.

3.2. Justificació de l'instrument de recollida d'informació

De les diverses tècniques de recollida d'informació que es poden utilitzar en un estudi de tipus descriptiu per enquesta s'ha escollit el qüestionari, que ens permet recollir la informació que, prèviament, s'ha establert en les diferents dimensions proposades.

Tot i això, les taxes de resposta en estudis de titulats acostumen a ser força baixes, i sembla que estan condicionades a la manera de presentar les qüestions —les respostes augmenten considerablement si les preguntes resulten properes a l'enquestat (del 27 al 51 %, segons Cabrera i Weerts, 2003)— i al fet que s'enviïn múltiples recordatoris, incloent-hi una carta que animi a contestar l'enquesta.

3.3. Procés d'elaboració dels instruments

En la fase de disseny, a partir dels objectius proposats es va començar a treballar amb un disseny inicial per elaborar un qüestionari ad hoc, atès que no hi ha al mercat cap qüestionari normalitzat per als nostres objectius.

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

El qüestionari es va estructurar segons les dimensions proposades per Ventura i Martínez (2005), adaptades a les particularitats d'aquest estudi: dades biogràfiques, situació acadèmica, experiència laboral prèvia o simultània als estudis, experiència laboral i formació posterior a la finalització dels estudis.

Respecte als dos primers blocs considerem que s'ha de distingir, seguint a Cabrera i Weerts (2003), entre l'obtenció d'aquelles dades principals que no fan referència específica a l'especialitat que ens ocupa (gènere, edat, temps dedicat a la formació, etc.) i l'obtenció aquelles dades que sí que hi fan referència (dades acadèmiques, qualificació mitjana, etc.), amb perspectives a l'obtenció de futures variables o resultats amb significació estadística.

Quant a les preguntes per formular, vam voler obtenir dades sobre informacions (Rodríguez, Álvarez i Figuera, 2008) com ara: la compaginació d'estudis i feina (AQU, 2003), el tipus de transició des de l'estadi acadèmic fins al mercat de treball, la ubicació laboral, l'adequació de la inserció respecte a la titularitat dels estudis duts a terme, el grau de satisfacció laboral o el tipus de contracte. Vam considerar que era rellevant obtenir informació sobre les vies d'accés al treball utilitzades per l'entrevistat.

Respecte a l'obtenció d'informació sobre els possibles perquè de la contractació del titulat, vam plantejar-nos reflectir en el qüestionari aspectes personals o de la seva manera de ser i aspectes de les competències adquirides en la formació acadèmica, amb vista a implementacions de futures millores educatives en els graus. Segons Albaigés, les competències més valorades per les empreses en la selecció de joves professionals són: «la capacitat d'iniciativa, la responsabilitat, la capacitat de treball i l'esperit d'equip per damunt de capacitats com la comunicació, l'adaptació, l'aprenentatge i una formació sòlida». (1998, pàg. 35)

3.4. Validació dels instruments de recollida d'informació

A l'hora de validar els instruments de recollida d'informació, cal tenir presents els diferents elements per aconseguir el màxim de rigor científic en la nostra investigació. Aquests elements han estat: la validesa del contingut i la fiabilitat de l'instrument.

La validesa del contingut es garanteix, d'una banda, gràcies a la participació del grup investigador (Grup de Recerca en Educació Musical i Innovació, GREMI) en la seva elaboració, ja que totes les persones que en formen part són professors en actiu dels ensenyaments de mestre en l'especialitat d'educació musical. La prova pilot contribueix també a ajustar la presentació dels instruments definitius quant al contingut i la forma.

La fiabilitat de l'instrument ve donada per una doble via. D'una banda, la presentació dels diferents ítems en forma de resposta esglaonada ajuda a donar consistència a les respostes, ja que en plantejar un estudi de tipus descriptiu en el qual el que es demana és l'opinió dels subjectes davant les qüestions proposades, la possibilitat de gradació de les respostes i la densitat d'indicadors presentats (a banda de la possibilitat d'especificar-ne d'altres) ens permeten abastar totes les variables possibles.

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

En la fase de validació s'envià la primera versió a tres jutges externs perquè analitzessin i valoressin el qüestionari. A continuació es van dur a terme les primeres proves, consistents en senzilles simulacions amb exalumnes (prova pilot amb un grup equivalent al 10 % de la mostra, amb alumnes de la promoció 2008-09) per recollir dades respecte al temps utilitzat, l'adequació de l'instrument a la tècnica de recollida de la informació mitjançant enquestes, i la comprensió i pertinència de les preguntes. Aquesta fase està condicionada per la revisió del qüestionari a partir de la recepció dels qüestionaris analitzats i valorats pels jutges externs³ i de les primeres proves pilot.

Finalment, el qüestionari⁴ va quedar estructurat de la manera següent. S'observen les dimensions previstes:

A. Dades personals		Gènere, edat, promoció
B. Dades acadèmiques	B1. Estudis de Mestre d'Educació Musical	Temps dedicat a cursar els estudis
		Qualificació mitjana
		Compaginació o no d'estudis i feina
	B2. Altres estudis acabats	
	B3. Altres estudis no acabats	
C. Experiència laboral prèvia o simultània amb els estudis de Mestre		Tipus
		Càrrec
		Continuïtat
D. Experiència laboral un cop finalitzats els estudis de Mestre		Recerca de feina
		Via d'accés
		Contractació
		Hores
		Salari
		Tipus d'escola
		Satisfacció
		Competències professionals vinculades a la inserció laboral
		Trajectòria professional
Aplicació de l'especialitat		
E. Formació posterior a la finalització dels estudis de Mestre d'Educació Musical		Formació complementària
		Motivació
		Implicació en la inserció laboral
F. Altres		Satisfacció amb els estudis de Mestre d'Educació Musical
		Satisfacció amb la UB
		Possibles millores

³ Els jutges externs seleccionats tenen un perfil professional i una experiència, des de la perspectiva acadèmica i investigadora, idonis per emetre judicis de valor sobre el qüestionari proposat. Les persones a qui ens vam dirigir van ser tres doctores de la Universitat de Barcelona expertes en mètodes d'investigació en educació. Totes elles van respondre positivament al nostre requeriment. Els suggeriments aportats per les jutges externes van permetre avançar en l'elaboració del qüestionari mitjançant la triangulació dels seus comentaris. Van possibilitar millorar diversos aspectes formals (ordre i configuració dels ítems) i optimitzar el contingut (supressió, modificació i inclusió de categories, i canvis en la redacció dels ítems per facilitar-ne la comprensió). Totes van coincidir a considerar-lo «molt complet».

⁴ Per veure el qüestionari complet, consulteu: <http://hdl.handle.net/2445/12882>.

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

3.5. Descripció de la mostra

D'acord amb l'objectiu d'aquest estudi, es va recollir la informació de la font de dades més competent per visualitzar els punts forts i febles de la formació i situació dels mestres especialistes de música titulats a la UB, concretament, tot el grup d'alumnat titulat durant els cursos 2005-06, 2006-07 i 2007-08. En total són 236 subjectes⁵, els quals conformen la població mostral corresponent a l'alumnat. La validesa d'aquesta dada és molt alta, atès que es correspon amb la totalitat de l'alumnat que cursa aquesta titulació. L'estudi, per tant, busca recollir l'opinió de tota la població implicada.

En alguns estudis amb titulats el nombre de participants és força baix (entre el 25 % i el 60 % de la població seleccionada), ja que un dels problemes d'aquest tipus d'estudis és contactar amb ells i convèncer-los que participin efectivament (Jaramillo, Giraldo i Ortiz, 2006). En la investigació s'han dut a terme dues trameses d'enquestes per correu postal, mitjançant un sobre que conté un segell a dins i que ha de ser retornat, acompanyat d'una carta informativa que invita a participar. Finalment, han estat 58 les respostes recollides, cosa que representa un 24,57 % dels enquestats. En la majoria d'estudis duts a terme, la mostra finalment enquestada representa un 30 % de la població (Ventura i Martínez, 2005).

3.6. Fases del procés investigador

Aquest estudi ha considerat sis fases diferenciades:

—1a fase. Revisió documental prèvia.

—2a fase. Selecció de la mostra i dades de contacte.

—3a fase. Disseny de l'instrument de recollida de dades:

- Elaboració del qüestionari.
- Validació i prova pilot.

—4a fase. Aplicació de l'instrument i recollida de dades:

- Alumnat titulat 2005-06.
- Alumnat titulat 2006-07.
- Alumnat titulat 2007-08.

—5a fase. Anàlisi i interpretació dels resultats obtinguts mitjançant el programa *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS).

⁵ Segons dades de la Secretaria d'Estudiants de la Facultat de Formació del Professorat, que va facilitar-nos l'accés a les seves adreces.

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

—6a fase. Elaboració de conclusions i prospectiva:

- Línies i propostes de formació permanent.
- Implicació en el disseny dels continguts dels nous graus de mestre.

3.7. Criteris ètics i deontològics

Per garantir la confidencialitat dels enquestats, tal com assenyalen Cabrera i Weerts (2003), als enquestats se'ls va assignar un número de qüestionari que els representava durant tot el procés d'anàlisi i difusió de resultats, fet que protegia la privacitat de les persones. La Facultat de Formació del Professorat va donar el seu vistiplau a tot el procés de comunicació amb l'alumnat.

El procés seguit per tractar les dades va garantir la protecció de dades de caràcter personal, l'anonimat de les persones participants, tant durant la realització del projecte com en l'enregistrament i la conservació de les dades obtingudes (articles 9 i 12 del Codi de bones pràctiques en recerca, 2010).

4. Resultats

Recollides 58 respostes d'un total de 236 enquestes enviades (24,57 % del total), observem que el percentatge de resposta ha estat molt similar entre les tres promocions (8,47 % corresponent a la promoció 2005-06; 7,61 % a la de 2006-07 i 8,47 % a la de 2007-08).

El primer bloc de resultats ens permet caracteritzar un perfil dels nostres titulats:

- Titulat majoritàriament femení (78 % dones i 22 % homes).
- Jove (43 % entre 20 i 25 anys, i 28 % entre 26 i 30 anys).
- Ha finalitzat els estudis majoritàriament en el temps previst (59 % en tres anys i 19 % en quatre anys).
- Ha obtingut una qualificació mitjana de notable, en un 69 %.
- Compagina en un 86 % els estudis amb la feina (64 % a temps parcial i 22 % a temps complet).
- Per a la majoria de titulats (86 %) els estudis de Mestre són els únics estudis universitaris acabats (per als qui representa la segona carrera, la primera també va ser de lletres).
- La meitat (48 %) té estudis musicals acabats (majoritàriament de grau mitjà).
- El 17 % té altres estudis universitaris no finalitzats (de lletres).

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

Respecte a l'experiència laboral prèvia o simultània amb els estudis de Mestre que tenen:

- Gairebé la meitat (47 %) es va dedicar al sector educatiu (27 % a educació, 20 % a educació artística), mentre que només un 19 % es va dedicar als serveis, dada que subratlla l'interès i la vocació d'aquest col·lectiu.
- Mentre cursaven els estudis, el 69 % no va ocupar càrrecs de responsabilitat.
- En finalitzar els estudis, la majoria (62 %) ha canviat de lloc de treball.

Respecte a la inserció laboral d'aquests titulats, una cop acabats els estudis de Mestre d'Educació Musical observem que:

- Un 83 % treballa de mestre.
- D'aquest 83 %, un 48 % ha accedit a la feina mitjançant llistes d'interins, INEM, ETTS, etc.
- Pel que fa a exigència, adaptació i flexibilitat laboral, un 57 % no acceptaria una feina de mestre que impliqués un canvi de residència, un 53 % no l'acceptaria si representés un canvi d'horaris, el 59 % acceptaria un canvi d'especialitat i el 61 % no l'acceptaria si el lloc de treball estigués lluny del domicili.
- El 76 % només ha trigat tres mesos a trobar feina de mestre.
- Un 79 % segueix sense ocupar càrrecs de responsabilitat dins de l'escola.
- El 26 % dels que van trobar feina com a mestres tenien una estabilitat contractual (14 % funcionaris i 12 % indefinits).
- En l'actualitat, el 32 % continua tenint contractes temporals, mentre que han augmentat els contractes estables fins al 34 % (24 % funcionaris i 10 % indefinits).
- El 64 % treballa més de 25 hores setmanals i el 43 % cobra entre 1.500 i 2.000 € mensuals.
- Respecte a la correspondència entre el nivell de la titulació i el nivell del lloc de treball, el 78 % opina que és similar.
- La titularitat de les escoles és en un 76 % públiques, de mida mitjana (un 52 % són de dues o tres línies), i en nuclis urbans en un 45 %.
- La majoria (66 %) estan satisfets amb la feina actual, amb el sou (53 %), amb el contingut de la feina (61 %) i amb les perspectives de promoció i millora (53 %) i d'estabilitat (49 %).

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

- També un 33 % està satisfet amb la utilitat dels coneixements i habilitats apresos durant els estudis de Mestre.

Respecte a les competències que han estat determinants perquè se'ls contractés, s'han transformat en percentils a partir de les tres respostes més votades, i els resultats per ordre d'importància són:

- Documentació: 64 %
- Comunicació oral: 63 %
- Capacitat de treball: 63 %
- Iniciativa: 61 %
- Pensament crític: 59 %
- Adaptació i flexibilitat: 59 %
- Responsabilitat: 58 %
- Vocació: 57 %
- Disponibilitat: 56 %
- Personalitat: 56 %
- Motivació per aprendre: 55 %
- Gestió i planificació: 55 %
- Habilitats socials: 54 %
- Creativitat: 51 %
- Comunicació escrita: 50 %
- Capacitat de prendre decisions: 48 %
- Treball en equip: 46 %
- Habilitats i formació pràctica: 46 %
- Experiència en feines similars: 43 %
- Formació teòrica: 43 %
- Lideratge: 31 %

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

- Influències: 27 %
- Domini de tecnologies: 26 %
- Idiomes: 22 %

Els titulats consideren la seva trajectòria professional ascendent en un 60 % i estable en un 10%.

Per aconseguir el lloc de treball la majoria de les proves que han superat són oposicions (15 %), entrega de currículum (15 %), entrevista (15 %) o cap prova (12 %).

El 72 % dels titulats que treballen de mestre exerceix l'especialitat d'Educació Musical. D'aquest 72 %, el 30 % la combina amb altres matèries, el 20 % amb la tutoria i el 20 % amb reforços, i només el 2 % l'exerceix de manera exclusiva.

Quant a la formació posterior a la finalització dels estudis de Mestre, els nostres titulats responen que:

- Un 93 % s'ha continuat formant: un 31 % en formació permanent, un 22 % en estudis musicals no reglats i un 15 % en estudis musicals reglats (especialment piano).
- El motiu d'aquesta formació posterior ha estat l'enriquiment personal (67 %), l'adaptació a les noves necessitats de la feina (40 %), la millora en la competència pedagògica (30 %) i l'estabilitat i promoció en el lloc de treball (10 %). Un dels motius de menys pes és l'ampliació de coneixements sobre l'especialitat.
- El 55 % opina que aquesta formació posterior no ha influït en la inserció laboral.

Per finalitzar, el 77 % tornaria a triar els estudis de Mestre en Educació Musical i els faria la mateixa universitat.

Respecte a les diferències significatives entre variables, destaquen les següents:

- Edat i temps que han trigat a cursar els estudis (els més joves han trigat menys temps).
- Edat i situació predominant: estudis i feina. Els més grans treballen més a temps complet.
- Edat i gènere: les noies són més joves que els nois.
- Gènere i tipus de contracte: les noies estan fixes a la feina més que els nois.
- Gènere i perspectiva de promoció: les noies en tenen més que els nois.

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

- Gènere i estimació de competència oral: les noies en tenen més que els nois.
- Gènere i estimació de competència en gestió i planificació: les noies en tenen més que els nois.
- Gènere i estimació de competència en capacitat de treball: les noies en tenen més que els nois.
- Gènere i estimació de competència en la vocació: les noies en tenen més que els nois.
- Gènere i estimació de competència en experiència en treballs similars: les noies en tenen més que els nois.
- Gènere i estimació de competència en documentació: les noies en tenen més que els nois.
- Els estudiants que tenen estudis musicals troben feina abans que els que no en tenen.

En canvi, no s'han trobat diferències significatives entre:

- La situació laboral predominant durant els estudis i si treballen de mestres.
- La situació laboral predominant durant els estudis i el temps que han trigat a trobar feina de mestres.
- La disposició a canviar d'especialitat i que tinguin o no formació musical.

5. Discussió

Els resultats certifiquen que la mostra final ha estat configurada per persones (majoritàriament de sexe femení) amb una marcada tendència vers la responsabilitat i competència en l'àmbit formatiu —el 69 % ha obtingut una qualificació mitjana de notable—, malgrat que partien d'una educació musical bàsica no gaire elevada en la majoria dels casos. Com a dada rellevant respecte a l'experiència laboral dels titulats, prèvia o simultània a la seva formació, observem que mostren un grau d'interès i vocació notable per a la seva professió, ja que el 47 % de titulats de la mostra s'inicià laboralment en el sector educatiu, encara que aquesta primera feina no va ser clau per a la posterior inserció laboral. Concordariem, així, amb les dades obtingudes per l'enquesta AQU (Rodríguez, Álvarez i Figuera, 2008), que arriba a destacar una intenció formativa complementària en els estudiants quan busquen les seves primeres insercions en el món laboral. Això els facilita posteriorment un augment de la qualitat laboral, especialment en els cas dels titulats catalans. Per tant, es demostra un cop més la tendència creixent —un 86 % de la mostra— a compaginar estudis i feina, encara que és interessant ressaltar la incongruència amb els plantejaments del Pla Bolonya, que s'orienten cap a l'exclusivitat formativa de l'estudiant en augmentar la dedicació i plantejar una menor oferta d'horaris, fet que dificulta les primeres

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

insercions laborals. Considerem que serà interessant comparar el present estudi amb futures recerques que vinculin la posada en pràctica dels actuals plans docents amb la inserció laboral.

Respecte a la transició al mercat laboral, podem concloure que les dades obtingudes ens mostren la fluïdesa en la inserció laboral: un 76 % de la mostra només triga tres mesos a trobar feina, dada que coincidiria globalment amb els resultats obtinguts en els estudis de l'AQU en els àmbits educatius. Possiblement, en aquesta dinàmica cal considerar la incidència de la inclusió de la sisena hora a l'escola pública, que ha afavorit la contractació de força professionals en aquests darrers temps però que probablement es veurà frenada en el futur, sobretot a causa de la saturació del sistema públic, de les polítiques de concertació de l'actual Govern de la Generalitat en relació amb les escoles privades, i de la frenada progressiva de la natalitat a Catalunya causada pel retrocés dels fluxos migratoris.

Respecte a les opinions dels titulats sobre les competències més valorades per a l'obtenció de la feina, els resultats coincideixen en gran part amb les dades d'Albaigés (1998), ja que ens mostren que la documentació, la comunicació oral, la capacitat de treball i la iniciativa obtenen percentatges més alts, per damunt de competències personals com l'adaptació i flexibilitat o la responsabilitat, que en altres estudis havien estat competències considerades aspectes clau d'ocupabilitat (Orteu, 2007). Globalment, coincidirien més amb les apreciacions de Teichler (2010) sobre els canvis de tendència en les competències professionals.

No es considera tan important el coneixement d'idiomes, el domini de tecnologies, les influències personals o el lideratge. Això contrasta amb l'àmplia presència dels idiomes i de les tecnologies en els nous plans d'estudis dels graus de mestre.

En el qüestionari es van remarcar els guanys dels universitaris titulats en la feina, principalment en la relació de l'especialitat cursada amb el camp laboral. L'enfocament basat en els guanys (Cabrera i Weert, 2003) intenta respondre unes preguntes que es fonamenten en dues àrees: la mesura en què el titulat aconsegueix una condició socioeconòmica favorable i el grau en què participa en activitats cíviques. Ens vam acollir a la idea que l'avaluació dels estudis universitaris pot dur-se a terme també a partir de la recerca sobre el que els estudiants saben i fan (Cabrera i Weerts, 2003). Els resultats mostren tendències positives, ja que el 72 % exerceix la seva especialitat, i la percepció del titulat respecte a la seva trajectòria professional és per al 60 % dels casos ascendent.

Respecte a la percepció universitària, els titulats mostren, en el present estudi, una tendència a la satisfacció; el 77 % tornaria a triar els estudis de Mestre a la mateixa universitat. Cal destacar que Pike (1994) ja va correlacionar un efecte «halo» en relacionar experiència universitària amb experiència laboral; en general, els titulats que estaven satisfets amb la feina i les condicions laborals qualificaven positivament les experiències universitàries. Aquesta satisfacció pot ser una de les explicacions de l'alt grau de formació permanent postgraduada, ja que el 93 % dels titulats duen a terme cursos d'aquest tipus. Aquestes dades són més elevades fins i tot que les obtingudes per Rodríguez, Álvarez i Figuera (2008). La formació permanent permet l'actualització dels coneixements i pot arribar a ser una competència rellevant en l'ocupabilitat dels titulats, tal com suggereixen aquests autors.

6. Conclusions i prospectiva

Actualment els titulats en els estudis de Mestre d'Educació Musical de la UB tenen un alt grau d'inserció i satisfacció laboral amb un mínim temps d'espera, cosa que garanteix la qualitat, efectivitat i coherència d'aquests estudis. La formació inicial rebuda coincideix en gran part amb les competències de la professió preferides segons aquest estudi, encara que moltes d'aquestes competències es refereixen a característiques personals i a competències transversals de la titulació no plasmades en cap matèria concreta.

El perfil del titulats de MEM de la UB respon majoritàriament a una dona jove, aplicada, que finalitza aquests estudis en el temps previst i amb bona nota, que compagina feina i estudis, amb estudis musicals previs, que un cop acabada la carrera busca feina de mestra i la troba de manera ràpida, principalment en escoles públiques, mitjanes i en nuclis urbans, amb contracte temporal de més de 25 hores setmanals, que cobra entre 1.500 i 2.000 € mensuals, satisfeta amb la formació rebuda a la carrera, amb vocació, preocupada per la seva formació continuada i que tornaria a triar la mateixa carrera a la mateixa institució. En l'actual situació d'inserció laboral no trobem indicis de sobrequalificació laboral exigida, que provocarien una certa frustració individual i un malbaratament dels recursos destinats a l'educació superior, tal com suggereix Serracant (2005).

Hi ha un alt interès i demanda de formació continuada per part dels titulats en àrees relacionades amb la seva praxi docent, la qual cosa obre un gran ventall de possibilitats pel que fa al disseny d'aquesta formació. Un dels motius de menys pes en la formació continuada posterior als estudis de MEM a la UB és l'ampliació de coneixements sobre l'especialitat, cosa que dóna de nou la idea de la qualitat, efectivitat i coherència d'aquests estudis. Encara que en aquests moments el grau d'ocupabilitat en el col·lectiu estudiat és alt, seria interessant potenciar estratègies institucionals proactives respecte al mercat laboral (tipus borsa de treball FeinaUB) coordinades amb polítiques de formació permanent de l'ICE des del vicerectorat d'estudiants.

Coincidim amb Jaramillo, Giraldo i Ortiz (2006) en la conveniència de contrastar aquests resultats amb les opinions que s'obtidrien dels empresaris contractants del sector educatiu respecte a l'ocupabilitat dels titulats com a possibles candidats.

Gustems, J. et al. *Titulats en Mestre d'Educació Musical a la Universitat de Barcelona dels cursos 2005 a 2008: estudi d'inserció laboral.*

<Referències bibliogràfiques>

Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU). (2003). *Guia d'avaluació de la transició al mercat laboral*. Barcelona: AQU (www.aqucatalunya.org)

Albaigés, J. (1998). «L'Ensenyament superior: nous reptes, nous horitzons». *Revista del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya*, 107, 27-32.

Cabrera, A.; Weerts, D. (2003). «Encuestas a egresados: tres fundamentos conceptuales en el seguimiento de egresados universitarios». A: *Métodos de análisis de la inserción laboral de los universitarios*. Salamanca: Universidad de León. Accessible a: http://oasext.mec.es/educa/ccuniv/html/informes_y_estudios/documentos/Insercion_laboral.pdf

Comissió Europea (2000). *Projecte CHEERS*. Extret el 19 de juny de 2003 de <http://www.uni-kassel.de/wzl/cheers.htm> [consulta: setembre 2009].

Jaramillo, A.; Giraldo, A.; Ortíz, J. S. (2006). «Estudios sobre egresados. La experiencia de la Universidad EAFIT». *Universidad EAFIT*, 42 (141), 111-124.

Orteu, X. (2007). *La construcción de itinerarios de inserción laboral*. Barcelona: Gedisa.

Rodríguez, M. L. (coord.); Rodríguez, S.; Álvarez, M.; Figuera, M. P. (2008). *Dels estudis universitaris al món del treball*. Barcelona: Publicacions i Edicions Universitat de Barcelona.

Serracant, P. (2005). *La sobrequalificació entre els joves catalans*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Secretaria General de Joventut.

Teichler, U. (2003). «Aspectos metodológicos de las encuestas a graduados universitarios». A: J. Vidal García (coord.). *Métodos de análisis de la inserción laboral de los universitarios* (15-29). Salamanca: Universitat de Lleó / Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

— (2010). *Sistemas comparados de educación superior en Europa*. Barcelona: Octaedro.

Universitat de Barcelona. (2010). *Codi de Bones Pràctiques en recerca. Normatives i documents*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona.

Ventura, J.; Martínez, F. (2005). «Estudio sobre la inserción laboral de los graduados en Pedagogía en la Universidad de Barcelona». A: *Actas de las XIV Jornadas de la Asociación de la Economía de la Educación*, 287-297. Oviedo: Universitat d'Oviedo / AEDE.

Ventura, J. (2005). *El prácticum en los estudios pedagógicos y la inserción laboral. Nuevos enfoques ante el reto europeo*. Barcelona: Universitat de Barcelona, tesi doctoral en xarxa. <http://www.tdx.cesca.es/TDX-0909105-141455> [consulta: octubre 2009].

Copyright © 2011. Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons mitjançant la qual qualsevol explotació de l'obra haurà de reconèixer els autors de la mateixa, citats a la referència recomanada que apareix a l'inici del document.

